

Літовка О. П. Культура професійного спілкування як показник компетентності майбутнього фахівця / О. П. Літовка, К. Смірнова // Слобожанська бесіда – 9 : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Старобільськ, 9 листоп. 2016 р.) / ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка” ; за ред. проф. Глуховцевої К. Д. – Вип. 9. – Старобільськ, 2016. – С. 166–168.

Метою статті є визначення змісту та специфіки поняття професійного спілкування у контексті підготовки майбутніх фахівців. Розглянуто проблеми формування культури мовлення майбутнього фахівця у професійному спілкуванні.

Ключові слова: професійне спілкування, компетентність, майбутній фахівець.

**О.П.Літовка, К. Смірнова
(ВП „Лисичанський
педагогічний коледж ЛНУ
імені Тараса Шевченка”)**

КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ПОКАЗНИК КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Сучасний соціум не може існувати без культури мовлення – найважливішого засобу професійного спілкування. Культура мовлення – це проблема, яка наявна в будь-якій національній спільноті і є предметом публічного обговорення та пильної уваги мовознавців, письменників, людей, не байдужих до престижу своєї мови [4]. Серед головних питань культури мовлення є питання оволодіння правилами граматики, правопису, вимови й наголошення. Має значення також вивчення й правильне використання мовних засобів вираження думки залежно від мети й змісту висловлювання. Варто зазначити, що в умовах глобалізації інформаційно-інноваційних тенденцій та створення системи безперервної освіти першочергового значення набуває проблема формування особистості сучасного фахівця, виховання в нього якостей ділової людини, що характеризують можливості особистісного

потенціалу в суспільно-громадській, державно-політичній, виробничій сферах тощо [1]. Саме тому необхідним показником компетентності майбутніх фахівців є культура професійного спілкування, яка реалізується у професійних ситуаціях і виявляється в адекватній мовленнєвій поведінці, висококультурній інтерактивній взаємодії фахівця у ситуаціях, що пов'язані з виконанням певних професійних завдань.

Проблеми культури мовлення були в центрі наукових досліджень багатьох учених та культурних діячів. Науковці зверталися до таких аспектів мовної культури як проблема іншомовних запозичень і новотворів (І. Верхратський, І.Огієнко, М. Гладкий, П. Тичина, М. Рильський та ін.), культура мови перекладу (В. Гнатюк, М. Рильський, О. Кундзіч та ін.), зв'язок культури мови з лексикографією (О. Курило, М. Рильський та ін.). Однак детальнішого дослідження потребує таке питання, як особливості формування культури мовлення майбутнього фахівця у професійному спілкуванні. Тому метою статті є визначення змісту та специфіки поняття професійного спілкування у контексті підготовки майбутніх фахівців.

Наймасовішим видом спілкування людей у суспільстві є професійне (ділове) спілкування. Уміння успішно вести ділові переговори, грамотно й правильно укладати ділові папери в наш час стало невід'ємною частиною професійної культури людини – менеджера, керівника будь-якого рівня, службовця. [1]. Культуру професійного спілкування можна визначити як сукупність моральних норм та уявлень, що регулюють поведінку і взаємини людей у процесі їхньої виробничої діяльності. Сучасна людина повинна володіти наукою ділових відносин, уміти встановлювати й підтримувати цивілізовані відносини з людьми; культура ділового мовлення вимагає від мовців загальної культури, інтелігентності, ввічливості, знання норм літературної мови і вмінь ними користуватись. Окрім того, культура професійного (ділового) спілкування сприяє встановленню й розвитку відносин співробітництва й партнерства між колегами, керівниками й підлеглими, партнерами й конкурентами, багато в чому визначаючи їх ефективність. Культура професійного спілкування є цілісною системою елементів, яка охоплює зовнішню культуру, культуру

мовлення, почуттів, поведінки, етикет. Специфічною особливістю культури професійного спілкування є його регламентованість, тобто підпорядкованість установленим правилам і обмеженням. Ці правила визначаються типом ділового спілкування, формою, ступенем офіційності, конкретними цілями й завданнями. У структурі культури професійного спілкування можна виокремити такі компоненти, як мовна правильність – знання й додержування мовцем узвичаєних сучасною суспільно-живомовною практикою мовних норм (орфоепічних, лексичних, граматичних, стилістичних тощо); мовна майстерність – багатство активного словника, вміння дібрати зі співіснуючих варіантів найточніший у семантичному, стилістичному, експресивному аспектах той, що відповідає комунікативним намірам мовця; мовна свідомість – стійке прагнення мовця до вдосконалення власного мовлення[2].

Професійне спілкування розглядається дослідниками як таке, що реалізується в процесі виконання фахівцем професійних обов'язків, і має такі ознаки: регламентованість, залежність від об'єктивних факторів, функціональність, спрямованість на ситуацію спілкування, дотримання визначених правил та норм спілкування (мовного етикету), атрибутивність, субординаційність.

Таким чином, специфіка професійної діяльності вимагає від майбутніх фахівців володіння фаховою лексикою, формування навичок ведення ділових переговорів, що є основою професійного спілкування та важелем впливу на досягнення консенсусу між сторонами – учасниками певного виду діяльності [3]. Саме формування здібностей до ділового спілкування може стати, на нашу думку, системоутворювальним чинником професійної компетентності майбутніх фахівців з будь-якої діяльності.

Література

1. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування / Н. В. Ботвина. – К. : Артк, 2000. – 192 с.
2. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування / А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк. – Донецьк : ТОВ ВКФ “БАО”, 2004. – 480 с.

3. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови :
пiдручник / О. Д. Пономарiв. – Тернопiль : Навчальна книга –
Богдан, 2000. – 248 с.
4. Струганець Л. В. Теоретичнi основи культури мови /
Л.В.Струганець. – Тернопiль, 1997. – 92 с.